

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම (Environment Impact Assessment)

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම

සංවර්ධන ක්‍රියාවලියක / ව්‍යාපෘතියක ස්වභාවික සහ සාමාජීය පරිසරය කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම් හඳුනාගැනීම. අහිතකර බලපෑම් ඉවත් කිරීම හෝ අවම කිරීම හිතකර බලපෑම් උපරිම කිරීම.

ප්‍රතිලාභ ලබන්නේ කවුරුන්ද ?

EIA තුළින් ව්‍යාපෘති ආරම්භ කිරීමට ප්‍රථමයෙන් රාජ්‍ය ආයතන සහ මහජනතාව යන දෙපාර්ශවයන් අතර සම්බන්ධතා ගොඩනැගීම සහ තහවුරු කිරීම / ගැටලු පවතින්නේ නම් ඒවා විසඳා ගැනීම

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම
(Environment Impact Assessment)

කර්මාන්තකරුවන්ට ව්‍යාපාරිකයින්ට තිරසාර ආයෝජනයක්ද මහජනතාවට ජීවත්වීමට හිතකර යහපත් පරිසරයක්ද ලබා දෙනු ඇත

EIA යනු කුමක්ද ? හඳුනාගැනීම
පුරෝකථනය කිරීම
හිතකර හා අහිතකර
අනාගත වටිනාකම්

Sustainability

EIA දර්ශනය කුමක්ද ?

ආරම්භ අවස්ථාවේදීම යහපත් සහ අයහපත් බලපෑම්
හඳුනාගැනීම සැලසුම්කිරීම පරිසරය සහ සංවර්ධනය
ඒකාබද්ධ කිරීම (හිතකර ප්‍රසන්න පරිසරය)

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම
(Environment Impact Assessment)

පාරිසරය හඳුනාගැනීම සිදුකරනු ලබනුයේ කෙසේද

1. භෞතික පරිසරය (Physical Environment)

වාතය, ජලය හා භූමිය

11. ජීවී පරිසරය (Biotic Environment)

ශාඛ සහ සත්ව

111. සාමාජීය පරිසරය (Social Environment)

මිනිසුන් සහ ඔවුන් බිහිකළ සියලු දෑ යටිතල පහසුකම්,
ආර්ථිකය, සංස්කෘතිය

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම (Environment Impact Assessment)

EIA අරමුණු මොනවාද ?

1981 ප. බ. ත. මුහුදුබඩ කලාපය සඳහා නෛතිකව පැවැති අතර 1993 සිට නියමිත (Prescribed) ව්‍යාපෘති වෙනුවෙන් සමස්ත ශ්‍රී ලංකාවටම බලපාන පරිදි ක්‍රියාත්මක වේ.

වර්ෂ 1970 මුල් කාලයේදී USA, රටවල් 80 කට වඩා පිළිගත් ක්‍රියාවකි.

1981 අංක 57 දරණ වෙරළ සංරක්ෂණ පනත මගින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ආරම්භ විය.

1988 අංක 56 දරණ ජාතික පාරිසරික (සංශෝධිත) පනතත් ශ්‍රී ලංකාවට වලංගු විය.

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම
(Environment Impact Assessment)

අඩංගු විය යුතු කරුණු දැනගැනීම

1. වන සම්පත් සහ පරිසර අමාත්‍යාංශය
11. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය

1993 ජූනි 24 දින අංක 722 / 22 දරණ රජයේ ගැසට් පත්‍රය.

වෙරළ සංරක්ෂණ පනත මීටර් 300 ගොඩබිම කිලෝ මීටර් 2 ක් සාගරයට. කලපු සහ ගංගා වෙරළට ලම්භකව කිලෝ මීටර් 2 ක් රට තුළට ඇති ජල තීරය.

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම
(Environment Impact Assessment)

Prescribed ව්‍යාපෘති යනු මොනවාද ?

(අ) ව්‍යාපෘතියේ වර්ගය අනුව

මහා පරිමාන කාර්මික නිෂ්පාදන ව්‍යාපෘති

1. MW 25 ට වැඩි තාප බලාගාර
11. කාමර 99 ට වැඩි හෝටල්
111. කිලෝ මීටර් 10 ට වැඩි මහා මාර්ග
- 1v. සීමෙන්ති නිෂ්පාදන
- v. හෙක්ටයාර් 4 ට වඩා විශාල ජලජවගාව

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම
(Environment Impact Assessment)

(ආ) පිහිටීම අනුව

පරිසරයට දක්වන සංවේදීතාව

අර්ථ ක්‍රමයක පැවැත්ම හා බද්ධව පවත්නා පරිසරය (බෙදා
වෙන් කළ නොහැකි Non dividable)

1. රක්ෂිතයන් (ආරක්ෂා කළ යුතු වන සම්පත)

මානව ක්‍රියාකාරිත්වය හා පැවැත්ම

11. පුරාවිද්‍යාත්මකව වෙන් කරන ලද ප්‍රදේශ (දේශීය සහ
ලෝක උරුම)

111. භූමිය එනම් පස සෝදා යා හැකි ප්‍රකාශිත ප්‍රදේශ (නාය
යෑමේ අවධානම සහිත නිර්දේශිත ප්‍රදේශ)

තිරසාර සංවර්ධනය , අනාගත පරම්පරාවන්හි යහ පැවැත්ම
සුරක්ෂිතභාවය , සාධාරණත්වය හා සමානාත්මතාව

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම (Environment Impact Assessment)

EIA සඳහා ප්‍රවේශය

Project Approving Agency - PAA

1. ලංකා සංචාරක මණ්ඩලය

11. බලශක්ති සහ වාරිමාර්ග අමාත්‍යාංශය

111. වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

1993 - 722 / 22 සහ 1995 - 859 / 14 දරණ ගැසට් නිවේදනය

මූලික තොරතුරු සම්පාදනය

1. විෂයගත රැස්වීම් (Scoping meeting) කාර්යය නිර්දේශ
(Terms of Reference - TRO) ඇතුළත් කිරීම

11. මූලික පාරසරික පර්යේෂණ වාර්තාව නිර්දේශයන්
ඇතුළත්ව

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම (Environment Impact Assessment)

පූර්ව ශාකයතාව

ප්‍රාථමික පාරිසරික පර්යේෂණ වාර්තාව (Initial Environmental Examination Report - IEE) පාරිසරිකත්වයේ ප්‍රබලතාවන් නොමැත.

ප්‍රබලතාවන් ඇති විටෙක EIA නිර්දේශයන් අවශ්‍යවේ.

EIA කාලය දින 116 කි මාස තුනේ සිට අවුරුද්ද දක්වා. ව්‍යාපෘතියේ ස්වභාවය අනුව නිශ්චිත කාලයක් නොමැති අවස්ථාද පවතී.

EIA සකස් කරනු ලබනුයේ කවුරුන් විසින්ද ? යන්න විශේෂ උපදේශකයින්, මිල ගණන් කැඳවීම, ලියාපදිංචි ආයතන.

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම
(Environment Impact Assessment)

අඩංගු විය යුතු කරුණු

පිටු 100 වඩා අඩුවීම (නිශ්චිත නොවන අවස්ථා පවතී)

1. යෝජිත ව්‍යාපෘතියේ විස්තර (විනිවිධව මහජනතාවට දැනගැනීමට හැකිවන පරිදි)
11. පිහිටුවීමට අපේක්ෂිත ප්‍රදේශයේ පරිසරය (සියලු පාරසරික තත්ත්වයන් ඇතුළත් විය යුතුය)
111. ඇතිවිය හැකි අහිතකර සහ හිතකර බලපෑම් (බාහිරතාවන් පිළිබඳ සවිස්තරව අදාළ තොරතුරු)
- 1V. අහිතකර බලපෑම් සමනය හෝ ඉවත් කිරීමේ මාර්ග (තිරසාරත්වය සාධාරණත්වය පදනම්ව)
- V. සාධාරණ සහ ප්‍රායෝගික විකල්ප (සාර්ථක සහ යහපත් විසඳුම්)

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම
(Environment Impact Assessment)

EIA වාර්තාවේ වැදගත්කම

පෙළඹවීම, අවබෝදය ලබාදීම, විනිවිදභාවය, නිරවද්‍යතාව, සෑම ජන කොටසක්ම මැදිහත් කරවීම, පොදු අවශ්‍යතාව.

EIA අදහස් විමසන්නේ කවුරුන්ගෙන්ද

1. ආයතන (නියමිත ව්‍යාපෘතියට ඍජුව හෝ වක්‍රව සම්බන්ධවන රාජ්‍ය හෝ පෞද්ගලික)
11. මහජනතාව (නියමිත ව්‍යාපෘතියට ඍජුව හෝ වක්‍රව සම්බන්ධවන ජන කොටස්)
111. ස්වේඡා සංවිධාන (නියමිත ව්‍යාපෘතියට ඍජුව හෝ වක්‍රව සම්බන්ධවන බහු ජන නියෝජනය)
- 1V. පාත්‍රවන්නන්, වාසි සහ අවාසි ලබන්නන් (නියමිත ව්‍යාපෘතියට ඍජුව හෝ වක්‍රව පාත්‍රවන්නන්)

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම (Environment Impact Assessment)

අදහස් විමසිය යුත්තේ ඇයිද යන්න

අයිතිය (ව්‍යාපෘතියේ හිමිකාරීත්වය සහ ප්‍රතිලාභ බෙදීයාම)

සාධාරණත්වය (සෑම ජන කොටසකගේම අවශ්‍යතා ඉටුකරලීම)

සමානාත්මතාව (උස් පහත් බෙදියකින් තොරව සෑමට පොදුවේ කටයුතු කිරීමේ ඇති හැකියාව)

අනාගත අවශ්‍යතා (තිරසාර සංවර්ධනය උදෙසා වර්තමාන ක්‍රියාකාරීත්වය)

දැක්ම (නිවැරදි සහ යහපත් ප්‍රවේශ)

ආකල්ප (පොදු ජන යහපත පිළිබඳ)

උපායමාර්ග (හානි අවම කිරීම සහ වාසි උපරිම කිරීම)

සහයෝගය (සෑම පුරවැසියකුගේම යහපත වෙනුවෙන් වර්තමාන සහ අනාගත ක්‍රියාකාරීත්වය ස්ථාපිත කිරීම)

පිටපත්: ඉංග්‍රීසි 15 සිංහල 10 සහ දෙමළ 05 කින් සමන්විතය

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම
(Environment Impact Assessment)

ව්‍යාපෘති යෝජකයාට ලැබෙන වාසි

අභිතකර සහ හිතකර බලපෑම් පිළිබඳ අපකෂපාතී අවබෝදය
මුලින්ම ලබා ගැනීමේ ඇති හැකියාව

අභිතකර දෑ ඉවත් කිරීම හෝ අවම කිරීම හිතකර දෑ උපරිම
කිරීමට ඇති හැකියාව

අනවශ්‍ය වියදම් කපා හැරීමේ ඇති හැකියාව

සිදුවිය හැකි ප්‍රමාදයන් හෝ කල් පමාවන් වළක්වා ගැනීම

විරෝධතා ඇතිනම් ඒවාට නිවැරදි සහ යහපත් විසඳුම් ලබාදීම

කඩාකප්පල් කිරීම් නවතාලීම හෝ පාලනය කිරීමේ ඇති
හැකියාව

පරිසරය පිළිබඳව පරිපූර්ණ අවබෝධයක් සැමට ලබාදීම සහ
ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව

පාරසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම (Environment Impact Assessment)

ව්‍යාපෘති යෝජකයාට ලැබෙන වාසි

පළමු අවස්ථාවේදීම සියලු පාර්ශවයන්හට සත්‍ය තේරුම් කරදීමේ ඇති හැකියාව

තෛතික අවශ්‍යතා පිළිබඳ තොරතුරු අඩුවකින් හෝ අතපසුවීමකින් හෝ කල් පමාවකින් තොරව දැන ගැනීමේ ඇති හැකියාව

අනාගත යහ පැවැත්ම වෙනුවෙන් දායකවීමේ ඇති හැකියාව
(තිරසාරත්වය)

පොදු පිළිගැනීමට ලක්වීම සහ ප්‍රසිද්ධිය ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව

වඩාත් කාර්යක්ෂම වෙළෙඳපොළක හිමිකාරීත්වය ලැබීම

වෙළෙඳපොළ බලවේගයන්ට යහපත්ව සහ ශක්තිමත්ව මුහුණදීමේ ඇති හැකියාව

වෙළෙඳපොළ බලවේගයන්ට හසු නොවන බාහිරතාවන් සඳහා සාර්ථක විසඳුම් ලබාදීමට උපකාරී වීම